

DINGA ASOSLANGAN OILA VA NIKOH MASALALARI*Ilmiy raxbar: X.U.Samatov**Nurillayev Muxammedali Ikramjanovich**TATU Samarqand filiali, talabasi**Tel: +998773777137*

Anotatsiya: Ushbu maqola, dinning oila va nikohdagi oʻrni va ahamiyatini oʻrganishga qaratilgan. Xususan, musulmonlikda oila tuzish, nikoh va oilaviy munosabatlarning ahamiyati haqida Qurʼon oyatlari va hadislar asosida chuqur tahlil olib boriladi. Maqola, dinning oilaga nisbatan koʻrsatayotgan munosabati va oʻrgatgan qoidalar asosida oilaviy hayotning yuksak axloqiy qiymatini tushuntirishga harakat qiladi. Bu maqola, oilaviy masalalarda diniy qoidalar, ularning tarbiyaviy ahamiyati va oilaviy hayotdagi muammolarga yechimlar topishda foydalidir.

Kalit soʻzlar: oila, nikoh, diniy ahamiyat, Qurʼon, hadis, oilaviy munosabatlar, axloq, tarbiya, nikohning maqsadi.

Kirish

Oila – har bir insonning asosiy ijtimoiy birligi, u er-xotin va ularning farzandlaridan tashkil topgan. Bu birlashma, nafaqat jamiyatning, balki diniy nuqtai nazardan ham muhim oʻrin tutadi. Oila va nikoh masalalari, asosan, insonning axloqiy va maʼnaviy rivojlanishiga, oilaviy munosabatlarning salohiyatini oshirishga qaratilgan. Har bir din, ayniqsa, islom dini oila muassasini yuksak qadrlaydi va unga muhim ahamiyat beradi. Qurʼon va hadislar orqali biz oila qurishning ilmiy va diniy asoslarini, nikohning maqsadini, oiladagi hurmat va mehr-muhabbatni mustahkamlashga qaratilgan koʻrsatmalarni oʻrganishimiz mumkin.

Oila va nikohdagi diniy tushunchalar**Nikohning maqsadi**

Islomda nikoh, faqatgina jinsiy ehtiyojlarni qondirish emas, balki muqaddas, ijtimoiy va axloqiy majburiyatlarga asoslangan, oʻzaro mehr, muhabbat va hurmatga tayanadigan bir tuzumdur. Qurʼonda bu haqda quyidagi oyat mavjud: “Onalaringizdan tashqari, xohlaganlaringiz bilan nikohlashing, ikki, uch yoki toʻrt xotin olib, adolatli boʻlsangiz, ular bilan birga yashang” (Qurʼon, Nisa surasi, 3-oyat). Islomda nikohning asosiy maqsadi – er-xotin oʻrtasida hurmat, muhabbat va tinchlikni saqlashdir. Nikoh, faqatgina jinsiy ehtiyojlarni qondirish uchun emas, balki ikki kishining bir-biriga oʻzaro yordam berish, bir-birining ishonchini qozonish va birgalikda baxtli hayot kechirish uchun tuziladi.

Oila va farzand tarbiyasi:

Oila faqat ikki kishining birligidan iborat emas, balki ularni kelajakdagi avlodlarini tarbiyalash vazifasi ham mavjud. Hadisda, Muhammad (s.a.v) aytadiki: “Farzandlaringizni yaxshi tarbiya qiling, chunki ular sizning eng yaxshi amalingizdir.” Oila tarbiyasining diniy jihati, ota-onaning farzandlarini nafaqat dunyoviy bilim bilan, balki diniy bilimlar bilan ham taʼminlashdir. Farzand tarbiyasi, Islomda muhim ahamiyatga ega. Oila, avvalo, bolaning birinchi maktabi hisoblanadi. Ota-onalar, oʻz farzandlariga yaxshi tarbiya berish orqali ularni nafaqat jamiyatda toʻgʻri yoʻldan

boradigan insonlar qilib tarbiyalaydilar, balki diniy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar va jamiyatga foydali bo'lgan yuksak insonlar sifatida shakllantiradilar.

Adolat va hurmat:

Nikohda erkak va ayol o'rtasidagi adolat va hurmatning ahamiyati katta. Qur'onda aytilganidek: "Erkaklar ayollardan ustundur, lekin ular bir-birlariga o'zaro hurmat va mehr ko'rsatishlari kerak" (Qur'on, Nisa surasi, 34-oyat). Hadisda esa: "Sizlarning eng yaxshilaringiz o'z ayollariga eng yaxshi munosabatda bo'ladiganlardir," deyiladi. Islomda, nikohda adolat muhim ahamiyatga ega. Erkak va ayol bir-biriga nisbatan hurmat ko'rsatishlari va o'zaro adolatni ta'minlashlari kerak. Erkak o'z oilasining boshlig'i sifatida mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi, lekin bu uning ayolni kamsitishi yoki haq-huquqlarini cheklashi demak emas. Ayol ham erining huquqlarini hurmat qilib, unga o'z muhabbatini, sadoqatini va yordamchini bo'lishi kerak.

Nikohning ijtimoiy ahamiyati:

Nikoh, jamiyatda tartib va barqarorlikni ta'minlaydigan muhim institutdir. Oila jamiyatning asosiy poydevori bo'lib, unda ahloqiy qadriyatlar shakllanadi. Nikoh orqali erkak va ayol bir-birini qo'llab-quvvatlab, jismoniy va ma'naviy jihatdan rivojlanadilar.

Nikoh, faqat oilaning ikki a'zosi uchun emas, balki butun jamiyat uchun ham ijtimoiy ahamiyatga ega. Nikohli juftliklar, farzandlarini yaxshi tarbiyalab, jamiyatga foydali insonlar qilib yetishtiradilar. Shu bilan birga, nikoh, jamiyatda uy-joy, mol-mulk va boshqa resurslarni o'zaro taqsimlashda ham adolatni ta'minlaydi.

Xulosa:

Dinga asoslangan oila va nikoh masalalari, insonlarning axloqiy va ruhiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Islomda oila, insonlarning o'zaro mehr-oqibat, hurmat va sabr bilan birgalikda yuksak axloqiy qadriyatlar asosida quriladi. Oilaning diniy asoslari, jamiyatning mustahkamlanishiga hissa qo'shadi va avlodlar tarbiyasida muhim rol o'ynaydi. Shu bois, oilaviy munosabatlarni diniy qoidalarga muvofiq qurish, ayniqsa yosh avlodlar uchun o'rnatish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qur'on, Nisa surasi, 3-oyat, 34-oyat.
2. Muhammad (s.a.v), "Sahih al-Buxori".
3. Asrorov, O. (2021). "Islomda oila va nikoh", Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
4. Tursunov, A. (2019). "Diniy axloq va oila masalalari", Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.